

**Schoolondersteuningsprofielen
Plein013
2016**

Kameleon

Rapport audit

School-Ondersteuningsprofiel IVO

Naam onderwijsvoorziening: Basisschool Kameleon

Datum bezoek: 10 december 2015

In opdracht van: Plein013

Rapporteur: Karin Vaessen

Sardes, Utrecht

December 2015

Inleiding

Uw school¹ biedt ondersteuning aan leerlingen die speciale onderwijsbehoeften hebben. Wanneer uw school tegen haar grenzen aanloopt, is er de mogelijkheid om de leerling en zijn of haar ouders² te verwijzen naar een andere school, bijvoorbeeld een school voor speciaal (basis)onderwijs.

Scholen verschillen in de ondersteuning die zij (kunnen) bieden. Uit verwijsgedrag van scholen bijvoorbeeld blijkt dit heel duidelijk: een leerling waarbij de ene school tegen de grenzen van haar ondersteuning aanloopt, kan op een andere school zonder al te veel inspanning passend onderwijs krijgen. Soms is de reden makkelijk aanwijsbaar: een school in een gebouw met veel trappen en weinig ruimte is niet zomaar passend voor een leerling in een rolstoel. Maar meestal is het lastiger om aan te geven wanneer een leerling niet, en wanneer wel, op de school terecht kan.

Zowel voor de school zelf, als voor ouders en voor de bovenschoolse organisatie die het bovenschoolse netwerk van ondersteuningsvoorzieningen inricht (schoolbestuur, samenwerkingsverband po Plein013, regionaal netwerk Passend Onderwijs), is het van belang te weten waar de school staat voor wat betreft de ondersteuning en wat mogelijkheden zijn om de ondersteuning te versterken en eventueel uit te breiden.

Uw school maakt onderdeel uit van samenwerkingsverband Plein013. Van alle scholen van dit samenwerkingsverband is in najaar 2013 het ondersteuningsprofiel in kaart gebracht. We brengen de profielen nu, in 2015, opnieuw in kaart, op een vergelijkbare manier als in 2013. De inhoud van de rapportage is iets uitgebreid, en wat anders geordend dan de rapportage in 2013. Wij hopen hiermee de informatie nog beter leesbaar aan te bieden, zonder de vergelijkbaarheid met 2013 te verliezen.

Om het schoolprofiel in kaart te brengen verzamelden wij informatie op vijf domeinen:

1. de *diversiteit* van de leerlingenpopulatie van de school
2. de *ruimte voor verschillen* tussen leerlingen, die de manier van onderwijs geven op de school biedt
3. de beschikbaarheid van *extra voorzieningen* bij de school op de volgende vijf 'velden':
 - a. extra handen / omvang van de klassen
 - b. speciale onderwijsmaterialen
 - c. mogelijkheden van de ruimtelijke omgeving
 - d. expertise (teamexpertise en individuele expertise van leerkrachten/medewerkers)
 - e. samenwerking met (zorg)instanties buiten het onderwijs
4. de *borging* van de extra ondersteuning voor leerlingen in de organisatie van het onderwijs
5. de intensiteit en omvang van de *samenwerking* met anderen binnen het samenwerkingsverband Plein013, en in het bredere onderwijsveld

In termen van vraag en aanbod zou het eerste domein, de leerlingenpopulatie, gekarakteriseerd kunnen worden als de vraag.

Aan die vraag komt de school tegemoet met haar aanbod, gekarakteriseerd op de domeinen 2 t/m 5.

Binnen het aanbod van de school heeft het tweede domein een andere status dan de domeinen 3, 4 en 5. De ruimte die de manier van onderwijsgeven biedt voor de verschillende onderwijsbehoeften (domein 2) vormt de basis van de mogelijkheden die de school kan bieden. Bijvoorbeeld inzet van extra voorzieningen (domein 3) heeft minder zin wanneer de school in haar manier van lesgeven heel beperkt om kan gaan met verschillen. Omdat het tweede domein een belangrijk aspect van het profiel is nemen we een korte toelichting op (zie kader).

¹ Waar in dit rapport korthedshalve staat 'school', wordt steeds bedoeld 'school of arrangement', waarbij een arrangement kan zijn een s(b)o, een talentklas of een andere vorm van door het swv georganiseerde ondersteuning.

² Waar in dit rapport korthedshalve staat 'ouders' wordt steeds bedoeld 'ouders of verzorgers'.

Toelichting op de ruimte voor verschillen in de manier van onderwijs bieden

De ruimte die onderwijs biedt aan verschillen tussen leerlingen wordt in belangrijke mate bepaald door het onderwijsconcept van de school. Meer specifiek: door de mate waarin de lesstof dan wel de individuele onderwijsbehoefte van de leerling uitgangspunt van het lesprogramma is. Dit kan worden gezien als een dimensie die loopt van methode-gestuurd naar leerling-gestuurd.

Aan het ene uiterste van die dimensie staan de scholen die bijna de volledige lestijd de methode als leidraad hanteren. Leerlingen die onvoldoende uit de weg kunnen met de standaardmethode krijgen herhalingsstof, extra instructie of verdiepingsstof – zoals die binnen de methode is gegeven. Het gemiddelde niveau en tempo van de standaardmethode is maatgevend. Scholen die dit concept welbewust hanteren zijn vaak van opvatting dat 'een leerling bij de groep houden' betekent dat de leerkracht zijn of haar uiterste best doet om de zwakkere leerling voor wat betreft zijn of haar prestaties zoveel mogelijk bij de gemiddelde groep aan te laten haken.

Het andere uiteinde van de dimensie wordt bezet door scholen die hun onderwijsconcept afstemmen op de leerlingen die op dat moment de klas vormen. De start ligt bij de individuele onderwijsbehoeften van leerlingen met hun individuele ontwikkelings- en leerlijnen. Het overzicht van die lijnen in de groep geeft mogelijkheid tot het bundelen van de leerlijnen waar deze (bijna) samenvallen. De instructieplanning wordt afgestemd op deze gebundelde leerlijnen. De werkvormen in de groep zijn vaak heteroog, waardoor 'een leerling bij de groep houden' hier een gelijke betekenis heeft voor elke leerling. Bij een dergelijk concept worden veelal ook standaardmethoden en methode-gebonden toetsen gebruikt, maar dan als middel zonder dat zij direct het didactisch en pedagogisch handelen sturen.

Alle scholen hebben te maken met verschillen tussen kinderen. Relevant voor Passend Onderwijs zijn verschillen tussen leerlingen op het gebied van:

- leercompetenties
- leerstijlen
- gedragscompetenties
- gedragsstijlen
- culturele achtergronden
- gezinsachtergronden

Van een extra vergroting van de range van onderwijsbehoeften in een klas is sprake bij combinatieklassen.

Leerkrachten op scholen die vooral methode-gestuurd werken, rekken naarmate er meer verschillende kinderen in hun klas zitten, de mogelijkheden van hun onderwijsaanbod steeds verder op.

Manieren om binnen het methode-gestuurde concept onderwijs te bieden aan leerlingen met verschillende onderwijsbehoeften zijn o.a.:

- het groeperen van handelingsplannen;
- het werken in niveaugroepen;
- zelfstandig werken;
- vergroting van de expertise van de leerkracht;
- incidentele toepassing van vormen van leren in heterogene groepen;
- de keuze van methodes die heel veel ruimte bieden voor gedifferentieerd werken.

Omdat het uitgangspunt van de les bepaald is door de centrale aanpak van de methode, betekent elke nieuwe onderwijsbehoefte een extra aanpassing bij die aanpak. Wanneer veel aanpassingen nodig zijn, beleeft de leerkracht dit vaak als een stapeling van taken, en daarmee als een toenemende belasting. Soms uit zich dit door de behoefte van de leerkracht aan steeds meer orde en rust in de klas, om de controle te kunnen houden over alle verschillende activiteiten die gelijktijdig plaatsvinden. Met het toenemen van de organisatorische belasting van de leerkracht, blijft er minder tijd en energie over voor het ter plekke inspelen op specifieke behoeften van leerlingen op het moment dat die zich aandienen.

Het methode-gestuurde onderwijsconcept is begrensd in haar capaciteit om kinderen met andere onderwijsbehoeften op te nemen.

De informatie voor dit school-ondersteuningsprofiel is verzameld door middel van

- een beperkt documentatie-onderzoek (organisatie en kengetallen school)
- een interview met sleutelfiguren uit de school (minimaal de directeur, een intern begeleider, een leerkracht en een ouder) - aanwezig waren: *mw Yvon Kassels (directeur)*, *mw Anita Broos (ib-er)*, *dhr Robbie van Schie (Consulent Plein 013)*, *mw Nellie Timmermans (leerkracht groep 3 en MT-lid)*, *mw Bregje Robben (moeder van twee zoons in groep 6 en 8)* en *mw Simone van Loon (moeder van zoon in groep 6 en dochter in groep 4 en tevens MR-lid)*.
- observaties bij enkele lessen: *groep 5/6 (Begrijpend Lezen, NB)*, *groep 7/8 (Rekenen)*, en *groep ½ (activiteiten om de begrippen lang en kort te oefenen)*.
- een teamgesprek - aanwezig waren: *het hele team*

Het interview en de observaties richtten zich vooral op *de stand van zaken*, op hoe in de praktijk van nu de lessen gegeven worden, en wat de mogelijkheden zijn voor leerlingen die een ongewone ondersteuningsbehoefte hebben.

Het teamgesprek is gevoerd aan de hand van een aantal stellingen en uitspraken. De focus van het gesprek ligt bij de *opvattingen en ambities* van de gespreksdeelnemers als het gaat om het bieden van onderwijs aan leerlingen met een verschillende onderwijsbehoefte.

Het beeld van de stand van zaken (interview en observaties) en de opvattingen en ambities (teamgesprek) vullen elkaar aan.

De profielsamenvatting die hierna volgt geeft een overzicht over alle opbrengsten, samengevat door de rapporteur in een weging ten opzichte van andere scholen van dezelfde schoolsoort. Waar mogelijk is de vergelijking gemaakt met het gemiddelde van de Nederlandse scholen zoals die uit statistisch overzicht en onderzoek bekend is. In aanvulling daarop profileren wij de school op basis van onze ervaring met audits op honderden scholen. Vanuit het streven om de betrouwbaarheid van de profilering zo hoog mogelijk te stellen, is de profilering bovendien getoetst aan onderling afstemming tussen de auditoren die de scholen van Plein013 bezochten.

Na de profielsamenvatting staat in de *bijlage: opbrengsten interview* de belangrijkste informatie zoals die is aangereikt door de geïnterviewden, aangevuld met informatie uit het dataformulier.

Beide onderdelen, de *profielsamenvatting* en de *opbrengsten interview*, volgen de indeling in de vijf domeinen, zodat u de informatie eenvoudig aan elkaar kunt koppelen.

Wij wijzen er op dat de informatieverzameling veelzijdig en uitgebreid is geweest, maar niet alle informatie van alle leerkrachten betrof, en bovendien beperkt is door het karakter van een momentopname.

Profielsamenvatting: positie van de school, grenzen en groeimogelijkheden

Korte karakterisering van de school

Basisschool Kameleon is een kleinschalige school in Goirle (140 leerlingen), met een stabiel leerlingenaantal. De school heeft sinds een jaar tijdelijke huisvesting in het centrum in afwachting van nieuwbouw.

De school heeft een gemêleerde leerlingpopulatie en is vve-gecertificeerd. Vergeleken met de andere scholen in Goirle heeft Kameleon de meeste leerlinggewichten (15%). Van oudsher heeft de school een open hart voor leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte. Het team is en voelt zich heel kundig om deze leerlingen in hun school op te nemen. Het team van Kameleon was dan ook heel trots toen zij twee jaar geleden bij de audit het profiel van smalle ondersteuningsschool kregen. Verschillen zijn een uitdaging en realiteit op de school. De leerlingaantallen zijn zo dat er ieder jaar combinatiegroepen moeten worden gevormd; de combinaties wisselen per jaar.

De school heeft een actief en hecht team, dat veel scholing volgt en zich blijft innoveren. De school is een opleidingsschool en heeft structureel veel stagiaires in huis.

Ouders kiezen bewust voor Kameleon omdat het zo'n kleinschalige school is, waar iedereen elkaar kent.

Domein 1: Diversiteit van de leerlingenpopulatie

Domein 1. Kijkend naar de bevroegde aspecten van *de leerlingenpopulatie* is de populatie van de school ten opzichte van andere scholen in Nederland

- ☐ meer homogeen
- ☒ vergelijkbaar
- ☐ meer heterogeen

Domein 2: Ruimte voor verschillen

In het volgende schema wordt het onderwijsconcept van basisschool Kameleon weergegeven in de relatie tussen de mate waarin de lesmethode sturend is en de mate waarin diversiteit van leerlingen opgevangen kan worden.

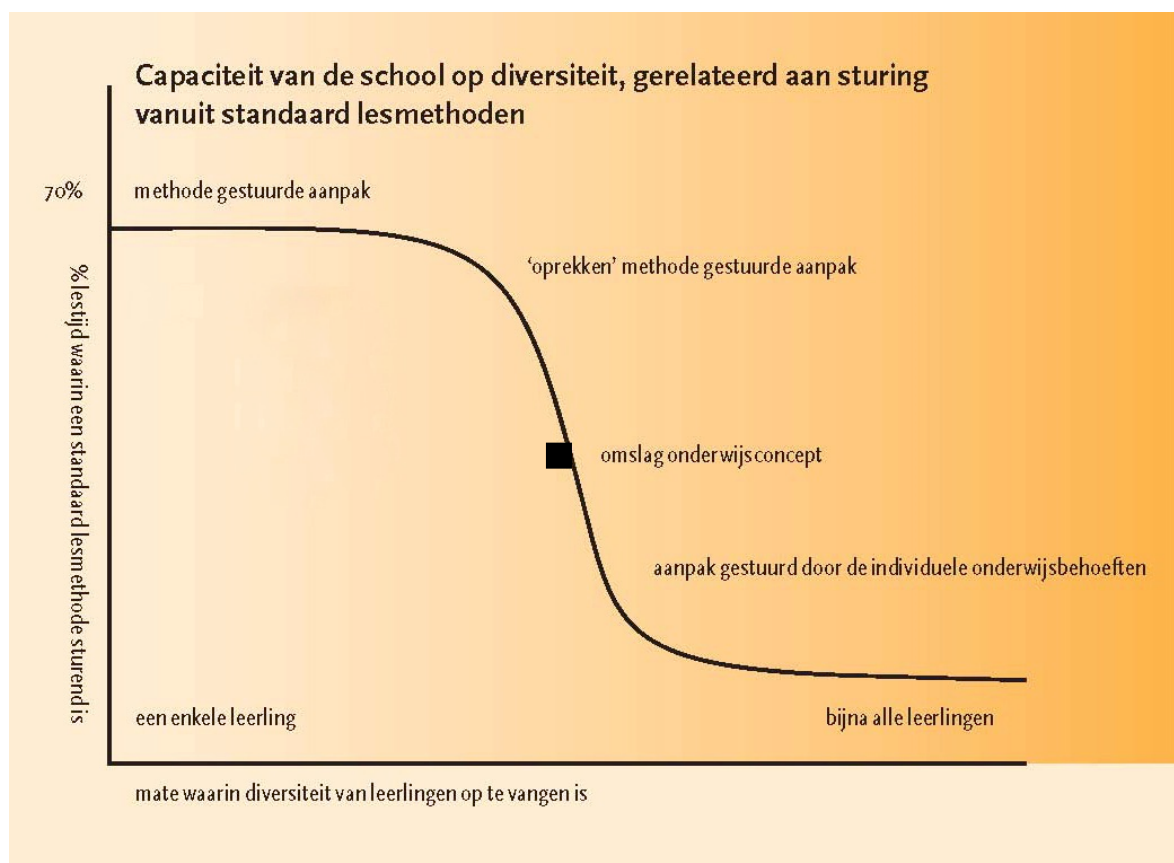
De gebogen lijn geeft van links naar rechts een mogelijk model van de ontwikkeling van een onderwijsconcept, startend bij het leerstofjaarklassensysteem met een strakke hantering van standaardmethoden. Via het oprekken van de methode-gestuurde aanpak toont het model een omslag in de aanpak naar het starten van de lesinhoud bij de individuele onderwijsbehoeften van de leerlingen in de klas.

Let wel: de richting van links naar rechts geeft alleen een wenselijke richting aan wanneer:

- De school meer ruimte wil bieden aan de bestaande diversiteit onder de leerlingen.
- De school meer leerlingen met speciale onderwijsbehoeften onderwijs wil kunnen bieden.
- De leerlingenpopulatie van de school steeds meer divers wordt.

Scholen bevinden zich ergens op de gebogen lijn.

Basisschool Kameleon bevindt zich op positie ■

Domein 2. De antwoorden op de vragen over de manier van onderwijzen en het *omgaan met verschillen* geven het beeld van een school die

- ☐ basisondersteuning biedt aan leerlingen (passend bij een netwerkschool)
- ☐ enige extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen (passend bij een netwerkschool plus)
- ☒ veel extra ruimte biedt voor verschillen tussen leerlingen (passend bij een smalle ondersteuningsschool)
 - ☐ mede door een duidelijke aanpak, gedragen door het volledige team (passend bij een brede ondersteuningsschool)

Domein 3: De vijf velden van voorzieningen

Domein 3. De school heeft meer dan de fundamentele *voorzieningen* voor wat betreft

- ☒ extra 'handen' in de klas, te weten: OA, AB, stagiaires, LIO en leerkrachten (Kameleon is een opleidingsschool)
- ☒ Onderwijsmaterialen; zie uitgebreide opsomming verderop in verslag
- ☐ de ruimtelijke omgeving, nvt vanwege tijdelijk gebouw
- ☒ specialistische expertise; oa. Master SEN, kinderpsycholoog, kindercoach, dyscalculie/dyslexie etc.
- ☒ contacten met externe relaties; Kameleon heeft meest veelvuldig contact met SMW, BJZ, GGD en gemeente en regelmatig contact met veel andere instanties.

Deze beschikbaarheid van voorzieningen past bij een smalle ondersteuningsschool

Domein 4: Borging

Domein 4. De borging in de organisatie van de extra ondersteuning voor leerlingen gebeurt

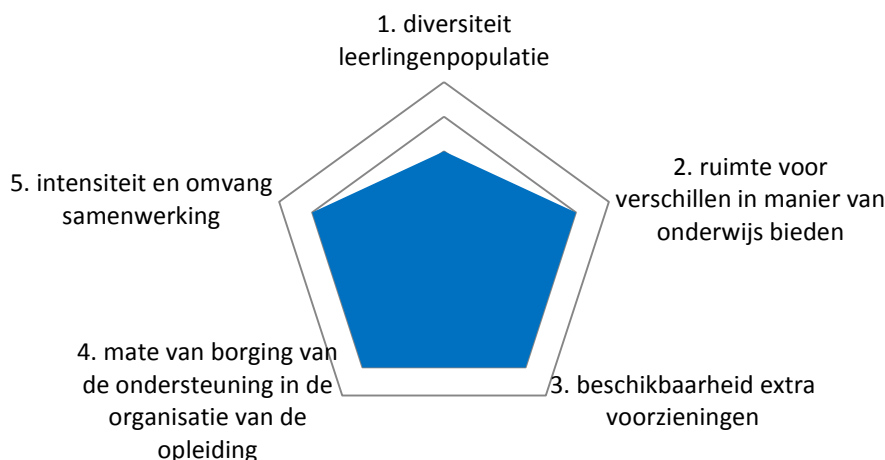
- ☒ op alle gevraagde aspecten overwegend planmatig (passend bij een smalle ondersteuningsschool, een brede ondersteuningsschool en een inclusieve school)
- ☐ op de meeste gevraagde aspecten planmatig, op enkele niet (passend bij een netwerkschool plus)
- ☐ op enkele gevraagde aspecten planmatig, op de meeste niet (passend bij een netwerkschool)
- ☐ op geen enkele van de gevraagde aspecten planmatig

Domein 5: Samenwerking binnen het onderwijs

Domein 5. De samenwerking met onderwijspartners binnen en buiten Plein013 is

- ☐ intensief, in een stevig netwerk met veel partners (passend bij een brede ondersteuningsschool en een inclusieve school)
- ☒ intensief met enkele partners, beperkt met andere (passend bij een smalle ondersteuningsschool)
- ☐ matig intensief met enkele partners, beperkt met andere (passend bij een netwerkschool plus)
- ☐ beperkt (passend bij een netwerkschool)

Het ondersteuningsprofiel in één oogopslag

Over het geheel genomen is basisschool Kameleon te karakteriseren als een stevige **smalle ondersteuningsschool**

Er zijn verbanden tussen de vijf onderdelen van het ondersteuningsprofiel. De diversiteit van de leerlingenpopulatie(1) zegt iets over de noodzaak van omgaan met verschillen (2). De effectiviteit van extra voorzieningen (3) hangt samen met het onderwijsconcept (2). Enzovoort.

Elk van de vijf onderdelen van het profiel is weergegeven op een vijfpuntschaal in een van de punten van bovenstaande vijfhoek: van beperkt (dicht bij het centrum van de vijfhoek) tot ruim (aan de buitenrand van de vijfhoek). Deze visualisatie is bedoeld als 'radar' voor opvallende kenmerken van het profiel; er is geen 'wenselijke' vorm.

Dit profiel geeft een beeld van de situatie op basis van documenten, het interview, de waarnemingen tijdens de observaties, en de informatie die bij het teamgesprek naar boven kwam.

Een korte toelichting, per domein, op de plaatsing in de grafiek vullen wij voor domein 2 tot en met 5 aan met een suggestie voor verdere ontwikkeling, voor *het geval dat* verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is. Dit laatste zeggen wij met nadruk, wij hebben geen opvatting over die wenselijkheid.

1. Over de diversiteit van de leerlingenpopulatie.
Hierbij kijken wij naar een combinatie van achtergrondkenmerken van leerlingen, en kenmerken van leren en gedrag.

Toelichting op de profilering:

Basisschool kameleon heeft een gemêleerde leerlingpopulatie. Het opleidingsniveau van ouders kent een brede range. Het aantal leerlingen met een leerlinggewicht bedraagt 15% en ongeveer een vergelijkbaar percentage van de leerlingen spreekt thuis geen Nederlands. Het aantal leerlingen met speciale behoeften in gedrag of het verwerken van informatie is naar inschatting van de respondenten weinig tot matig (zo'n 20% van de leerlingen).

2. Over de ruimte voor verschillen binnen het onderwijsconcept.
Dit gaat over de manier van lesgeven in de groep. Belangrijk zijn onder meer de wijze waarop de les is ingericht, de diversiteit in het lesmateriaal, en de mate van dialoog of interactie tussen leerkracht en leerling, en tussen leerlingen onderling.

Toelichting op de profilering:

Basisschool Kameleon kent (afgezien van een aparte groep 3) enkel combinatiegroepen. De school werkt met het DIM- model (wat ook duidelijk te zien was bij observaties.) Kameleon werkt met drie aanpakken en in de combinatiegroepen met zes. De school hanteert de methoden meer als middel, dan als doel. De schoolleiding stimuleert het team ook om de methoden los te durven laten. Hierin zijn er nog wel verschillen tussen leerkrachten (oa. afhankelijk van de onderrichtservaring). De school heeft zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid van de leerling hoog in het vaandel te staan. In de observaties was duidelijk te zien en te horen dat leerlingen zelf mochten beslissen of zij wilden meedoen aan de centrale instructie en of zij daarna nog verlengde instructie nodig hadden. De leerlingen waren geconcentreerd en betrokken aan hun werk. Bij het zelfstandig werken was duidelijk zichtbaar dat leerlingen bij vragen eerst hun maatje opzochten. Dit was goed georganiseerd en bekend bij de kinderen. De school werkt met taakbrieven, maar is nog wel zoekende naar nog meer flexibiliteit in de werkwijze en meer afstemming op de individuele leerling. Tot slot wordt opgemerkt dat het team ambitieus is en gedreven in hun onderwijsconcept. Men steekt veel tijd en energie in hun eigen ontwikkeling en de doorgaande professionalisering van de school.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

De school kan verdere stappen zetten om het zelfstandig werken van leerlingen verder te stimuleren. Zo kan overwogen worden om leerlingen (m.n. in de bovenbouw) zelf (een deel van) de taakbrief te laten maken. De zelfbeoordeling door leerlingen kan verder experimentelerwijs uitgebreid worden en daarbij kan aanvullend ook de feedback van medeleerlingen bij betrokken worden. Suggestie tot slot is dat er bij de nieuwbouwplannen kan bijvoorbeeld bewust gekeken worden naar voldoende werkplekken buiten de klassen. In zijn algemeenheid wordt opgemerkt dat het team van Kameleon verder in discussie zou kunnen gaan over een eventuele doorgroei naar een brede ondersteuningsschool en wat dat betekent voor het team en het onderwijsconcept van basisschool Kameleon. De ervaring leert dat dit een minder grote stap is dan de overgang van netwerkschool naar smalle zorgschool.

3. Over de beschikbaarheid van extra voorzieningen.

Extra voorzieningen zijn: extra 'handen' in de klas (of klassenverkleining), extra onderwijsmaterialen, extra mogelijkheden in de ruimtelijke omgeving, specialistische expertise, en samenwerking met instanties buiten het onderwijs.

Toelichting op de profilering:

De school heeft meer dan regulier, extra voorzieningen op het gebied van extra handen in de klas, extra onderwijsmaterialen, specialistische expertise en samenwerking met anderen. Over de ruimtelijke voorzieningen kan in dit verslag niets worden opgemerkt, omdat de school momenteel in een tijdelijk gebouw gehuisvest is. Planning is dat kameleon in 2016 een nieuwe (brede) school kan betrekken. Opvallend zijn zeer zeker de extra handen die de school bewust in de groepen heeft gecreëerd. De groepen zijn daardoor soms iets groter, om zo ook handen vrij te maken voor extra ondersteuning in de groepen. De school is een opleidingsschool en heeft de beschikking over relatief veel stagiaires en LIO's. leerkrachten die hun handen daardoor 'vrij' hebben, gaan dan elders extra ondersteuning bieden (in en buiten de groepen).

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

Gezien de huidige leerlingpopulatie lijken bovenstaande voorzieningen toereikend.

4. Borging van de ondersteuning in de organisatie van de school.

Van stevige borging is sprake wanneer er beleid, leerlingvolgsystemen, procedures en afspraken zijn, die voor alle betrokkenen helder zijn en door alle teamleden worden toegepast. Een heldere, consistent toegepaste taakverdeling is onderdeel van de borging.

Toelichting op de profilering:

Vergeleken met de audit van twee jaar geleden zijn de ingezette processen ten aanzien van zorg en begeleiding afgerond en stevig geborgd in de school. Er is een duidelijke planmatige aanpak in de zorg. 'Human dynamics' is afgerond en wordt nu daadwerkelijk gebruikt in het team en ook naar de leerlingen toe. Handelingsgericht werken en het werken met groepsplannen is nu volledig geïmplementeerd (voor alle vakken en in alle groepen, inclusief de kleuterbouw). Er wordt nu nog beter gekeken naar leerlingen en hoe de school ze in hun onderwijsbehoefte kan helpen. De school past diverse volgsystemen toe en er zijn diverse protocollen (die ook worden toegepast).. Op een kleinschalige school als Kameleon kan en wordt er informeel en in de wandelgangen veel met elkaar afgestemd, wat de zorg voor leerlingen ten goede komt. Risico bestaat echter dat dit schriftelijk en planmatig niet voldoende is vastgelegd. Voor zover mogelijk om dit in een eendaagse audit te beoordelen, lijkt dit op kameleon niet het geval te zijn. Het is wel goed om dit binnen het team kritisch te blijven bewaken.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

De school geeft zelf aan te denken aan het opstellen van groepsplannen voor gedrag. Een mooie ambitie en nog niet vaak gehoord op andere scholen!

Bij deze groepsplannen kan gebruik worden gemaakt van de bevindingen uit SCOL. Suggestie hierbij is om de signalering te objectiveren door bijvoorbeeld collega's (in de klas) te vragen en sociogrammen op te laten maken (en daarin meteen ook de rol van de leerkracht mee te nemen). Bij de uitvoering van deze groepsplannen voor gedrag is het vervolgens een suggestie om de aanwezige materialen (met pedagogisch/psychologische kenmerken) te gebruiken als bronnen en niet als vaste leidraad voor het handelen; dus ook hier leerlinggericht en niet methodegestuurd te werken.

5. *Over de intensiteit en omvang van de samenwerking.*

Gekeken wordt naar de mate waarin de begeleiding van de leerling binnen het onderwijs wordt afgestemd met die van de verschillende partners buiten het onderwijs.

Toelichting op de profilering:

Indien nodig geacht door school, ouders of andere ondersteuningsorganisaties wordt samenwerking gezocht met diverse partners binnen en buiten het onderwijs. Opvallend is o.a. de sterke inhoudelijke samenwerking met de vve- peuterspeelzaal 'De Marmot', waar zij straks ook samen mee in het Kindcentrum zullen gaan en de intensieve samenwerking met andere scholen in het voedingsgebied.

Als verdere ontwikkeling op dit domein wenselijk is:

Gezien de doelgroep en de problematiek lijkt de samenwerking met anderen voldoende functioneel en naar behoefte.

Samenvatting opvattingen en ambities van het team gericht op het omgaan met leerlingen die een speciale ondersteuningsbehoefte hebben:

Aan de hand van stellingen heeft het team gesproken over passend onderwijs.

Het team van Kameleon geeft aan niet zo heel veel te merken van de nieuwe wet. De zorg is pittig, de problematiek is aanwezig, maar dat was het voor augustus 2014 ook al. De school moet dagelijks gedifferentieerd onderwijs geven in combinatiegroepen, zich bewust bezig houden met de onderwijsbehoeften van leerlingen en rekening houden met de uiteenlopende leerstijlen. Los van de wet was het team al bezig met Human Dynamics, wat mooi past binnen de gedachte van Passend Onderwijs.

Wat wel veranderd is, is de aanwezigheid van de consultant van Plein 013, wat men erg prettig vindt. Ook omdat het binnen de school is. Ook het aanname beleid is gewijzigd; het is nu aanmelden in plaats van inschrijven en binnen zes maanden moet de school de zorg in beeld hebben. Dat is veel te kort voor kleuters is de ervaring van het team. Het team is deskundig en herkent snel welke zorg kinderen nodig hebben en kan dan ook snel actie ondernemen. De administratieve kant vindt men tot slot ook zwaarder geworden. Men heeft het gevoel dingen dubbel te doen. Eerst moet men de gegevens in het leerlingvolgsysteem invoeren en van daaruit moeten alle gegevens vervolgens weer ingevoerd worden bij O & O (Onderwijs en Ondersteuning vanuit Plein 013).

Het team is deskundig om snel te herkennen welke zorg leerlingen nodig hebben. 'We hebben kwaliteit in huis en zijn allemaal heel gedreven om steeds bij te blijven leren'. Men heeft wel het gevoel dat de zorgkant zwaarder wordt, hoewel die dus altijd wel aanwezig was. Het team heeft het al eerder samen gehad over de grenzen. Men heeft toen afgesproken dat de veiligheid van het kind of van de andere kinderen niet in het geding mag komen. Ook moet het welbevinden van het kind in de gaten worden gehouden. Het team vindt het soms lastig om tegelijkertijd aan alle specifieke behoeften te voldoen en tegelijkertijd ook te zorgen dat de andere kinderen niet vergeten worden. "Je moet je aandacht toch blijven verdelen", maar dat is eigenlijk niet anders dan vòòr de wet Passend Onderwijs, zo wordt er opgemerkt.

Keuzes maken is heel belangrijk. Men heeft een bewuste keuze als team gemaakt voor een aparte groep 3, om zo een goede basis te leggen in de onderbouw. De bovenbouwgroepen zijn wat groter, maar deze leerlingen zijn ook al zelfstandiger. Daarnaast zijn de onderwijsbehoeften dan al wat duidelijker in beeld, aldus het team van Kameleon.

De school krijgt soms ook nieuwkomers en kiest er dan (in een aantal gevallen) voor om deze op school op te vangen en niet in de centrale Taalklas elders in Tilburg. Dat is toch ver weg en een dure voorziening, aldus het team. In de onderbouw is dat nog wel te doen, maar taalbarrière is soms ook echt een grens wanneer je niet met elkaar kan communiceren, wordt opgemerkt. Vorig jaar waren ze heel blij dat er een stagiaire was die Pools sprak, want een nieuwe Poolse leerling sprak nog geen woord Nederlands, wat soms leidde tot grote frustraties. Als er naast het taalprobleem ook nog sprake is van een andere onderwijsbehoefte dan wordt het verhaal ingewikkelder, aldus een teamlid.

Kameleon heeft aardig wat zorgleerlingen, maar heeft niet het idee dat het ouders afschrikt. Het trekt juist ouders aan, is de indruk van het team. En dat zijn ook ouders van leerlingen 'aan de bovenkant'. Wij staan juist bekend als een school, die veel zorg kan bieden.

Als het al een negatieve rol zou spelen, dan is het eerder voor nieuwe ouders. "Wij proberen dan ouders uit te leggen hoe wij als team omgaan met de zorg en om eventuele vooroordelen weg te nemen". "De zittende ouders zijn erg tevreden en zijn goede ambassadeurs". Het team verwacht ook een aanzuigende werking, als zij straks in een nieuw gebouw zitten.

Het team is van mening dat kinderen kunnen leren van elkaar en van elkaars verschillen. Het is juist goed dat er verschillen zijn in een groep. Dat is ook positief voor het zelfvertrouwen en welbevinden van kinderen. Zowel voor leerlingen die aan boven- of onderkant zitten. De school is niet specifiek geschoold in samenwerkend leren, maar hebben diverse werkvormen die ze regelmatig hanteren (o.a. uit Human Dynamics). Zowel binnen de groep als groepsoverstijgend (bijvoorbeeld samen lezen groep 3 met groep 8). Ook heeft een klas specifieke maatjes voor bepaalde vakken, deze wisselen per vak n.a.v. kwaliteiten/onderwijsbehoefte van het kind.

Als...men zou mogen kiezen voor of kleinere klassen of handen in de klas, zou het team unaniem voor het laatste kiezen. Uit het oogpunt van het sociale aspect, en om met meer aanpakken te kunnen blijven werken. Ook binnen kleine groepje heb je nog verschillende aanpakken en onderwijsbehoeften.

Overigens zijn er al extra handen op Kameleon, bijvoorbeeld de onderwijsassistente in groep 1-2; zij wisselt tussen de beide kleutergroepen waar ze haar twee werkdagen vult met ondersteuning bij o.a. de kring, werklessen en het begeleiden van het taalgroepje.

Het team houdt niet strak vast aan de methoden. "De methode is een hulpmiddel/ leidraad voor onze doelen en activiteiten en geen doel op zich", zo merkt het team unaniem op. 'Het schrift is er niet om daar alles in vol te moeten schrijven' is nog een andere opmerking (daar denken ouders wel eens anders over..) We maken onze groepsplannen m.b.v. de methodes om zo het beste te halen uit ieder kind. 'Als we de methode blind zouden volgen, zouden we ook geen groepsplannen hoeven te maken' zo wordt opgemerkt. 'We hebben geen buitenbeentjes', merkt een teamlid rap op, als zij moet reageren op een stelling.

De school heeft net een nieuwe rekenmethode; *RekenZeker*. Dat vertoonde een groot gat met de vorige rekenmethode. Dus per leerlijn, les en leerling is gekeken naar wat ze nodig hadden om de inhaalslag te maken. En daarom is de methode ook gefaseerd ingevoerd. Op de vraag hoe het als nieuwe jonge leerkracht is om op een school te werken waar de methodes niet helemaal sturend zijn, antwoordden beide nieuwe leerkrachten dat zij als LIO-stagiaire hier zijn gestart en er dus vanaf het begin veel begeleiding daarin was. Daarnaast is er voor alle leerkrachten begeleiding ofwel coaching of collegiale consultatie.

Op de stelling of het team van Kameleon liever arrangementen op aparte leslocaties, of arrangementen in de reguliere klas zou willen, is het team heel resoluut. Liever intern, hier op school. 'Hier in eigen veilige omgeving. Veilig voor zowel voor de leerkracht (meer zicht op...) als voor de leerling (veilig). We willen geen buitenbeentjes creëren. Het team wil graag één plan, één werkwijze, korte lijnen, meer communicatie inhoudelijk, meer afstemming; vandaar de voorkeur voor intern. Denk ook nog aan reistijd; waardoor het lestijd inlevert, wordt tot slot nog toegevoegd. Het team zou ook liever de Plusklas in de school willen hebben, dan elders.

- Het team van Kameleon heeft de volgende **ambities voor de toekomst**:
 - Niet alleen vooruit hollen, maar ook verdiepen van wat de school al weet en het hele team daarin meenemen; dus borging en successen vieren.
 - Ouderparticipatie versterken en de ouderkamer beter vormgeven, ook straks in het Kindcentrum. Oudercontactfunctionaris zorgt op vrijdagochtend voor koffie/thee etc. Vrijblijvend inloop waar ruimte is voor gesprekken en ontwikkelen van thema-avond. Denk aan creatief, maar bijvoorbeeld ook aan kinder- EHBO-lessen.
 - Contacten met anderstalige ouders versterken; zoektocht daarbij is hoe kan je ze goed betrekken, ondanks de taalbarrière. Maar ook hoe kun je ouders begeleiding bieden over hoe ze thuis hun kinderen kunnen stimuleren en helpen bij het leren (bijvoorbeeld de voorleestassen gebruiken). Uit onderzoek weten we dat dit helpt om onderwijsachterstanden te verkleinen.

Bijlage: Opbrengsten interview

Domein 1: de diversiteit van de leerlingenpopulatie:

De leerlingen op de school verschillen in hun achtergrond v.w.b.:

- *opleidingsniveau van de ouders, sociaaleconomische achtergrond:*

☐	weinig, het opleidingsniveau en de sociaaleconomische achtergrond is over het algemeen
	☐ laag
	☐ gemiddeld
	☐ hoog
☐	matig
☒	sterk

Toelichting: De verschillen tussen ouders qua opleidingsniveau zijn heel groot. Basisschool Kameleon heeft alle uitersten in huis, van universitair/hbo tot niet of nauwelijks geschoolde ouders. Qua sociaal economische achtergrond loopt de range van bemiddelde gezinnen tot gezinnen met financiële problemen, vanwege bijvoorbeeld werkloosheid. De school heeft 15 procent leerlinggewichten (5 leerlingen met leerling gewicht 0,3 en 16 leerlingen met gewicht 1,2). In Goirle is Kameleon de school met verhoudingsgewijs de meeste gewichtenleerlingen, aldus de directeur.

- *thuis taal:*

☐	weinig
☒	matig
☐	sterk

Toelichting: ongeveer 20 leerlingen (van de in totaal 140) hebben een andere thuistaal. In de kleuterbouw neemt dit aantal zelfs toe. De meeste van deze leerlingen spreken thuis geen Nederlands. Sommige leerlingen zijn zelfs drietaling.

- *culturele achtergrond*

☐	weinig
☒	matig
☐	sterk

Toelichting: Zoals hierboven beschreven zijn er een flink aantal allochtone leerlingen op Kameleon. Ook zijn er diverse nieuwkomers, die een huis toegewezen hebben gekregen in Goirle. De Taalklas (voorziening van Plein013 voor nieuwkomers) is relatief ver weg en is voor de school een dure voorziening; vandaar dat Kameleon ervoor kiest om deze leerlingen meteen op hun school op te vangen. Pittig, maar voor jonge kinderen nog te wel doen, aldus de geïnterviewden. Overigens is het niet zo dat elke nieuwkomer behoefte heeft aan een taalklas. Natuurlijk verschillen de culturele achtergronden van al deze kinderen, maar dat is niet echt te merken, aldus de gesprekspartners.

De leerlingen op de school verschillen v.w.b.:

- *niveau van leren*

☐	weinig
☒	matig
☐	sterk

Toelichting: het niveau van leren over de gehele school is gemiddeld, en ligt op Cito niveau II en III. De spreiding van het leren is matig heterogeen; een kwart van de leerlingen wijkt af van het groepsgemiddelde. De groep leerlingen aan de 'boven-' (hoogbegaafden) en aan de 'onderkant' is ongeveer even groot. In de kleuterbouw is wel merkbaar dat de instroom wat gemêleerder wordt. De school is een vve-school en krijgt o.a. kinderen van vve-peuterspeelzaal 'De marmot' (waar zij straks ook samen mee in het nieuwe gebouw komen te zitten).

- *leerstijlen*

☐	weinig
☐	matig
☒	sterk

Toelichting: De leerlingen verschillen sterk in hun leerstijl. Misschien ziet het team ook wel meer nu het geschoold in 'Human Dynamics'. De jonge kinderen moeten hun leerstijl nog zelf ontdekken, de oudere kinderen kennen zichzelf al beter en zeggen bijvoorbeeld dat ze een plaatje nodig hebben om het te snappen. De verschillen in leerstijlen worden in de bovenbouw zo mogelijk nog groter. De ervaring van het team is dat inzicht in de eigen leerstijl ook helpt om leerlingen meer eigenaar van hun eigen leerproces te laten worden.

Hoeveel leerlingen hebben

- *speciale behoeften in het verwerken van informatie*

☒	weinig (minder dan 20 %)
☒	een matig aantal (20 tot 40 %)
☐	veel (meer dan 40%)

Toelichting: gemiddeld zo'n vijf leerlingen per groep (op een groepsgrootte van gemiddeld 25 leerlingen) hebben speciale behoeften in het verwerken van informatie (zodanig dat dit structureel extra aandacht vraagt van de leerkracht).

- *speciale behoeften in het gedrag, in de omgang (begrenzing van het gedrag, stimulering tot activiteit, begrip van de sociale omgang)*

☒	weinig (minder dan 20 %)
☒	een matig aantal (20 tot 40 %)
☐	veel (meer dan 40 %)

Toelichting: gemiddeld zo'n vijf leerlingen per groep hebben speciale behoeften in het gedrag en/of in de omgang met anderen.

Domein 2: de ruimte die de manier van lesgeven biedt voor speciale ondersteuningsbehoeften,

Tijdens het interview is gevraagd de manier van lesgeven te plaatsen op een aantal dimensies.

Karakteriseer het onderwijs op de school op de onderstaande dimensies. Een '1' betekent sterk in de richting van de eerste pool en een '4' sterk in de richting van het tweede uiterste.

	1	2	3	4	
overdragen van kennis	☐	☐	☒	☐	zelf ontdekken
kennis verwerven	☐	☐	☒	☐	werken met kennis
klassikaal leren	☐	☐	☐	☒	individueel en groepjes-leren
sturing van het leren door de leerkracht	☐	☐	☒	☐	leerlingen sturen eigen leren
alle leerlingen op basisniveau brengen	☐	☐	☐	☒	het maximale uit elke leerling halen
leerstof bepaalt leerweg	☐	☐	☐	☒	beginsituatie leerling bepaalt leerweg
nadruk op gestructureerde opdrachten	☐	☐	☒	☒	nadruk op vrije opdrachten *
gelijke normering prestaties	☐	☐	☐	☒	beoordeling t.o.v. eerdere eigen prestaties
beoordeling door leerkracht	☐	☒	☒	☐	zelfbeoordeling door leerling **
evaluatie onderwijs door leerkracht	☐	☐	☐	☒	evaluatie samen met leerlingen

Toelichting

* Dit is kindafhankelijk; sommige kinderen hebben vrije opdrachten nodig. Anderen juist gestructureerde opdrachten.

** Hier zou nog wel een stap in gemaakt kunnen worden, aldus de directeur. Grootste norm wordt toch nog wel door de leerkracht neergezet, dat is soms ook wel nodig, zo wordt opgemerkt.

De school werkt met het DIM- model, dat was ook te zien bij de observaties. De vorige les werd steeds even teruggepakt (wat hebben we gisteren ook weer geleerd?) en bij de start van de les werden de doelen van de les op leerlingniveau benoemd.

Kameleon werkt met drie aanpakken en in de combinatiegroepen met zes.

Uiteindelijk is de methode wel de richtlijn, maar de schoolleiding stimuleert het team om de methoden ook los te durven laten. (dit is echter ook afhankelijk van jaren ervaring van leerkrachten).

Er wordt gewerkt met taakbrieven, waarin ook het zelfstandig werken steeds verder ontwikkeld wordt. Vroeger stond de tijd voor de taakbrief vast omkaderd in het rooster, nu mogen kinderen ook aan hun taakbrief werken als zij klaar zijn met hun reguliere werk.

Hoe wordt binnen de school met speciale onderwijsbehoeften omgegaan?

Reactie op speciale onderwijsbehoeften

- ☒ vooral met groepsaandacht in homogene subgroepen
- ☒ en met individuele aandacht, buiten de groep
- ☒ vooral met individuele aandacht, in dezelfde ruimte, maar apart van de groep
- ☐ vooral met individuele aandacht geïntegreerd in de groepsaankpak

Toelichting:

-De school werkt met groepsplannen, waarin voor elke leerling zijn of haar onderwijsbehoefte staat, inclusief de activiteiten en de leerlijnen. Er zijn groepsplannen voor rekenen, spelling, lezen en begrijpend lezen. Ook voor de kleuters zijn er groepsplannen. De groepsplannen worden geclusterd in homogene subgroepen. De school werkt met drie aanpakken.

-Individuele aandacht buiten de groep wordt gegeven in de (schooloverstijgende Plusklassen), door de ib-er, de consulent van Plein 013 en er is extra ondersteuning in de kleuterbouw (pilot vanuit vve/opvoedingsvraagstukken). In de nabije toekomst gaat de ib-er ook een interne Plusgroep begeleiden.

-Individuele aandacht in dezelfde ruimte, maar apart van de groep wordt bijvoorbeeld gegeven door de onderwijsassistent in de kleuterbouw.

Differentieert de onderwijsaanpak van de school voor verschillen op leerstijlen van leerlingen (reproductiegericht, ervaringsgericht, betekenisgericht, oplossingsgericht)?

☒ ja, dat is geïntegreerd in de onderwijsaanpak van de school

☐ incidenteel, als een leerling opvalt op leerstijl – of incidenteel, door enkele leerkrachten

☐ nee, niet of nauwelijks

Toelichting: vanuit Human Dynamics wordt er zorgvuldig gekeken naar de onderwijsbehoefte van kinderen.

Hoe zijn groepen/klassen ingedeeld (welke leerjaren worden gemengd, wat is de omvang van de groepen en de bezetting met leerkrachten)?

Beschrijving: de school heeft zes groepen. Twee kleutergroepen 1/2, groep 3 (bewust apart), dan een combinatiegroep in 4/5, een combinatiegroep in 5/6 en een combinatiegroep in 7/8. Ieder jaar wordt opnieuw bekeken waar de combinaties gemaakt worden; een uiterst zorgvuldig proces, waarin ook het team inspraak heeft en uiteindelijk ook de ouders.

De school heeft een formatie van 6,5 fte en heeft bewust gekozen om 0,5 fte in te zetten voor de extra ondersteuning. De gemiddelde groepsgrootte is 25, maar verschilt sterk per klas (met het maximum nu van 32 leerlingen in groep 7/8). De meeste leerkrachten werken parttime.

Karakterisering van het onderwijs op de school.

Hoe groot is naar uw inschatting:

het percentage leerkrachten dat de kerndoelen en leerlijnen (minimaal van het eigen leerjaar) beheerst (parate kennis): 100 procent *

het percentage leerkrachten dat in staat is didactisch maatwerk te leveren voor leerlingen: 100 procent

het percentage leerkrachten dat in staat is pedagogisch maatwerk te leveren voor leerlingen: 100 procent

het percentage leerkrachten dat initiatief neemt tot dialoog met de leerling om het lesaanbod af te stemmen met de ondersteuningsbehoefte van de leerling: 90 procent **

Toelichting

**Het hele team kent in grote lijnen de kerndoelen en leerlijnen van hun eigen leerjaar. Ze staan ook op de handelingsplannen en iedereen weet ze snel erbij te pakken en ze snel te vinden ('het is onmogelijk om ze allemaal direct paraat te hebben, aldus de gesprekspartners').*

*** De meeste leerkrachten gaan zelf een gesprekje met leerlingen aan. Alleen de nieuw startende leerkrachten hebben daar soms nog wel een signaal van mij bij nodig, aldus de ib-er.*

de mate waarin de begeleiding een individuele aanpak is dan wel een teamaanpak

- ☐ vooral individuele aanpak van leerkrachten
- ☐ aanpak gedeeld door enkele leerkrachten
- ☒ teamaanpak

Toelichting: De kracht van Kameleon is dat het een kleinschalige school is. Iedereen kent alle leerlingen en er wordt veel informeel en in de pauzes afgestemd, waardoor er sprake is van een echte teamaanpak. De ervaring van de ib-er (sinds augustus 2015 werkzaam op deze school) is dat als zij bijv. de buitenspeel-regels niet kent, deze op papier staan en zo erbij gepakt kunnen worden.

de mate waarin (ouders en) leerling betrokken worden bij de manier van lesgeven

- ☐ niet of nauwelijks
- ☒ soms
- ☐ vaak

Toelichting: De mate waarin ouders betrokken worden bij de manier van lesgeven is wisselend. Als het allemaal gewoon goed gaat, dan heb je het samen ook niet zoveel over de manier van lesgeven, wordt in het interview opgemerkt. Soms vragen ouders daar wel bewust naar en dan komt het vanzelf aan de orde. Bij informatie avonden voor ouders komt het overigens ook wel ter sprake, net als bij de oudergesprekken (bijvoorbeeld uitleg over 'Rekenwerk').

Teamexpertise

*Op welke onderwerpen is er sprake van teamexpertise (expertise die gedeeld wordt door **alle** leden van het team, en die door **alle** leden van het team in samenwerking in praktijk gebracht wordt)? Voorbeelden zijn teamexpertise op bepaalde didactische of gedragsmatige aanpakken, of teamexpertise in het betrekken van ouders en leerlingen bij de bepaling van de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen.*

Beschrijving teamexpertise

Het team van Kameleon vindt zichzelf sterk in de extra zorg, zowel op gedrag als op didactiek. Het team is sterk gericht op Handelingsgericht werken, Opbrengstgericht werken, werken met groepsplannen etc. Ze zijn een opleidingsschool; 'een onderwijsnest van de Pabo'.

Domein 3: de beschikbaarheid van extra voorzieningen

op de leslocatie:

- Extra begeleiding
- in de klassen/groepen: welke functies voor welke aantallen uur p.w. beschikbaar?

Groep	Functionaris(sen)	Aantal uren per week
1 / 2	OA	18
3 t/m 8	OA	6
1 / 2	AB Kompaan / de Bocht*	3
1 t/m 8	AB (consulent)	3 (v.d 4 uur)
1 / 2	ST Pabo **	16 uur
3	ST Pabo	8 uur
5-6	ST Pabo	8 uur
7-8	LIO ***	Nu 16 uur, straks 24 uur NB: (de groepsleerkracht werkt elders in en <u>buiten</u> de groep)
1 - 2	Lkr	6
7-8	lkr	4,5
Plusklas (schooloverstijgend/op bestuursniveau/op De Regenboog; 4 leerlingen gaan 1 dagdeel per week)	Lkr	5 NB: dit zijn extra handen <u>buiten</u> de groep

*Dit wordt nu structureel, maar was een pilot vanuit het VVE-project en wordt nu naar andere scholen verspreid. Betreft ondersteuning bij opvoedingsvraagstukken in de kleuterbouw.

**Het aantal stagiaires is ieder jaar ongeveer hetzelfde; Kameleon is een opleidingsschool.

***op moment dat de LIO voor de klas staat gaat de groepsleerkracht elders in de school in en buiten een klas extra ondersteuning bieden.

Het totaal aan ondersteuning op de zes groepen is ongeveer 85 uur per week.

- **buiten** de klassen/groepen: welke functies voor welke aantallen uur p.w. beschikbaar?

De consulent van Plein 013 heeft vier uur per week voor Kameleon en besteedt drie uur daarvan direct aan de begeleiding van leerlingen. De leerkracht die een LIO voor de klas heeft staan, biedt ook elders extra zorg. (er is momenteel één LIO voor twee dagen en straks voor drie dagen per week).

De ib-er heeft een aanstelling van 20 uur per week en werkt daarvan ongeveer 5 uur per week met leerlingen.

- *Speciale onderwijs/werkmaterialen voor leerlingen met speciale ondersteuningsbehoeften beschikbaar binnen de school: De school heeft veel extra materialen, te weten:*

Beschikbare onderwijsmaterialen met speciale didactische kenmerken

- alternatieve methodes, nl. Kurzweill. Acadin, Slimme Kleuterkist, projecten van Balade

- gericht op zelfredzaamheid, nl. Scol, KIJK, pestregistratie, Kids Skills, Wie ben ik, Tim en Flapoor
- met een lager tempo, veel herhalen, nl. maatwerk, ambrasoft, alle methodes hebben computerprogramma's met verwerking op maat
- die (veel/snel) lezen vermijden, nl. schoolbieb, groepspas bieb Goirle, groepsplan technisch lezen
- gericht op auditieve informatieverwerking, nl. koptelefoon, Kurzweill, solar apparatuur
- gericht op visuele informatieverwerking, nl. pictogrammen, gynzy, dagritme, afdekkaarten, beertjes methode
- gericht op sensomotorische informatieverwerking, nl. verschillende tangles, stressballetjes, wiebelkussens, koptelefoon
- uitgaand van sterk eigen probleemoplossend vermogen, nl. Acadin, smartgames, projecten van balade, slimme kleuterkist
- anders, nl gebruik maken van Human Dynamics in de groepsplannen

Beschikbare onderwijsmaterialen met speciale pedagogisch/psychologische kenmerken

Onderwijsmaterialen ondersteunend bij:

- methode voor sociaal-emotionele ontwikkeling, nl. Goed Gedaan, Tim en Flapoor, verschillende beloningsmaterialen (individueel- groepsniveau), Rots en Water training
- begrenzing van het gedrag, nl. duidelijke regels, afspraken op kaart of schrift met lln en/of ouders
- uitdaging tot alertheid en activiteit, nl. energizers, braingym
- het ervaren van successen en het ontvangen van beloningen, nl. beloningen, individuele contracten
- begrip voor sociale interactie (met de volwassenen en de leeftijdsgenoten in de eigen omgeving), nl. emotie-meter, gedragscode, gedragsplan op school, klassenregels

Aanpassingsvermogen aan kindspecifieke fysieke belemmeringen (in aanvulling op de didactische materialen)

Aanwezige materialen : Tangles, wiebelkussens, koptelefoon, beloningssysteem, pictolijn, vergroot materiaal, laptop, time timer, kleurenklok, dagritme, dikker schrijfmateriaal, anti-slipmatjes, time out hoekje, aangepast meubilair, gripjes, solar apparatuur

- *Ruimtelijke voorzieningen, in en rond de school*

De school zit momenteel in een tijdelijke huisvesting. Verwachting is dat per november 2016 de nieuwe *Brede school (Kindcentrum) Kameleon* op de oude plek betrokken kan worden.

De tijdelijke huisvesting ligt in Goirle centrum, één km van de oude school vandaan. Even wennen aldus de ouders. 'Maar nu leren de kinderen tenminste fietsen', merkt een ouder op en voor de andere ouder is het zelfs dichterbij huis. 'Het is hier niet slecht vertoeven', aldus ook de directeur. 'We zitten voor het eerst allemaal samen in één gebouw en de kleuterlokalen zijn lekker groot'. Ook is er ruimte 'over'. Zo is er *Het aquarium* in het midden van de school, aan alle kanten omringd door ramen; het vroegere handenarbeid lokaal, waar nu kinderen begeleid worden. Een ander leegstaand lokaal is net betrokken door peuterspeelzaal *De Vlinderboom*. De school heeft een mooie aula, een prima speelzaal en ze maken nog gebruik van de oude gymzaal verderop. Het schoolplein is kaal en leeg. De directeur twijfelt of ze hierin nog gaat investeren voor die korte tijd. Er is geen aparte time out-plek, maar voor ongeveer vijf leerlingen is er een afspraak gemaakt voor ieder een eigen plek waar zij zich kunnen terugtrekken, als de leerling het gevoel heeft dat het niet goed gaat in de klas.

- Specialistische expertise op hbo/wo-niveau

<i>binnen de school zelf beschikbaar</i>	<i>buiten de school snel toegankelijk</i>	
nee	Ja snel via Plein013 te verkrijgen, indien nodig (korte lijntjes nu)	visuele beperkingen
nee		auditieve beperkingen
nee	↓	spraak/taal belemmeringen
ja		cognitieve beperkingen
ja	idem	motorische beperkingen
nee		beperkingen door langdurige ziekte
ja		Autisme Spectrum Stoornissen (ASS)
ja	↓	ADHD
ja		Dyslexie
nee		overige psychiatrische aandoeningen
ja	idem	Gedragsproblemen
ja		onderwijsachterstanden andere culturen

Toelichting

Kameleon heeft een gecertificeerd video interactie begeleider, een kinderpsycholoog, een gecertificeerd medewerker voor dyslexie en dyscalculie. Daarnaast heeft de school een ICT HBO opgeleide medewerker en een medewerker algemene praktijkbegeleider/basisschoolcoach. De intern begeleider heeft een afgeronde opleiding IB gevolgd, Master SEN, is kindercoach en dyslexie begeleider, is trainer rots en water' en heeft de opleiding Beelddenken gedaan. Kameleon heeft verder kennis (maar niet gecertificeerd) van visuele en auditieve beperkingen. Ook is er kennis van spraakmoeilijkheden en taalstoornissen. De school heeft een taal-leescoördinator in dienst.

- Samenwerking met instanties buiten het onderwijs.

	<i>nooit</i>	<i>soms</i>	<i>regelmatig</i>	<i>vaak</i>
SMW*				X
Bureau Jeugdzorg**				X
GGD				X
GGZ		X		
MEE			X	
(Kinder)ziekenhuis	X			
Revalidatiekliniek		X		
Justitiële inrichting***			X	
Gemeente, leerplicht				X
Politie		X		
anders, nl. ...				

*met SMW in het ZAT-overleg

**met BJZ in Loket

*** contacten vanwege een aantal ouders

Domein 4: de borging van de extra ondersteuning in de organisatie van de school

- *het 'eigenaarschap' van de extra ondersteuning: wie is verantwoordelijk voor een goed verloop van het onderwijsleerproces van de leerling met speciale ondersteuningsbehoeften?*

Het eigenaarschap voor de extra zorg op Kameleon ligt heel duidelijk bij de groepsleerkracht. De ib-er is hierbij ondersteunend; zij is de spil in de school als het gaat om de leerlingzorg en zij wil graag zoveel mogelijk bij de belangrijkste gesprekken zijn.

- *de plaats van de extra ondersteuning binnen het beleid van de school*

De zorg neemt een hele belangrijke plaats in op Kameleon. Zorg is het hart van de school, maar is wel begrensd aldus de school. De ib-er geeft aan dat zij de grenzen bij leerkrachten en bij het team in de gaten houdt. Zij heeft 21 jaar op een cluster 4-school gewerkt en ziet soms dat het water hen tot aan de lippen staat. Zij heeft het gevoel dat de gedragsproblematiek zwaarder wordt. Omdat het team steeds deskundiger wordt, zijn zij ook meer geneigd om langer door te gaan met de zorg op een reguliere school als Kameleon. Ook de consulent van Plein013 ziet het risico van het kind te lang centraal stellen en te lang doorgaan in het zoeken en geven van de juiste zorg. "Het is belangrijk om goed te kijken naar de draagkracht en draaglast van elk team, aldus de consulent.

- *volgsystemen voor de didactische voortgang, en voor de sociaal-emotionele voortgang*

De school gebruikt ESIS, KIJK! en SCOL (voor het volgen van de sociaal emotionele ontwikkeling voor groep 3-8).

- *planmatige aanpak van de extra ondersteuning: signalering, besprekingen, evaluaties, overdrachten e.d. (bijvoorbeeld a.d.h.v. de één-zorgroute)*

De aanpak van de extra ondersteuning is gebleven zoals ook beschreven in het auditrapport van 2013 (zie hieronder). Deze aanpak is afgelopen twee jaar wel versterkt en nog meer geborgd in de school, aldus de gesprekspartners. 'Human dynamics' is afgerond en geborgd in de school. Er wordt nog beter gekeken naar de leerling en hoe de school kan helpen in de onderwijsbehoefte van de leerling. Wat wel veranderd is, is de systematiek van de rapporten en de rapportgesprekken. Er zijn nu geen drie, maar twee rapporten per jaar. In november is er een welbevindingsgesprek (afstemmingsgesprek) met ouders. En bij het eerste rapport in januari/februari vindt er een tweede gesprek met ouders plaats. Het tweede rapport wordt uitgereikt aan het einde van het schooljaar en dan wordt er alleen een gesprek gevoerd indien nodig. Vanzelfsprekend vinden tussendoor gesprekjes met ouders plaats waar nodig.

De procesbewaking gedurende het schooljaar en over de schooljaren heen wordt vorm gegeven door:

- twee groepsbesprekingen over de groepsoverzichten en de groepsplannen
- twee leerlingbesprekingen voor zorgleerlingen (indien nodig ook vaker)
- overdracht van peuteropvang (in het kader van VVE) en andere partners waar de kleuter (voordat hij/zij naar de basisschool gaat) gezeten heeft.
- huisbezoek bij kleuters voordat ze op Kameleon komen. Het intakegesprek wordt gehouden aan de hand van het "ik" formulier.
- toetsen en observaties op te nemen in het lvs.
- rapportgesprekken.
- incidentenregistratie op te nemen in het lvs.
- meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld vast te leggen in het leerlingdossier
- overdracht met de volgende leerkracht aan het eind van het schooljaar

- klassenbezoeken twee keer per jaar door de IBér.
- klassenbezoeken twee keer per jaar door de directeur.

Van al deze besprekingen en klassenbezoeken worden verslagen gemaakt . De gesprekken die over leerlingen gaan, worden opgeslagen in het leerlingvolgsysteem.

- *aanwezigheid van protocollen (dyslexie, dyscalculie, medische begeleiding zoals bijv. bij suikerziekte, pesten)*

Er zijn medische protocollen en protocollen voor dyslexie en inmiddels ook voor dyscalculie. Bij de screening van meerbegaafdheid wordt SiDi gebruikt,

- *wat is de rol van de ouders en de mate van betrokkenheid bij:*
 - *het vaststellen van de onderwijsbehoefte van de leerling*
 - *het bepalen van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*
 - *het uitvoeren van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*
 - *het evalueren van de onderwijsbegeleiding voor de leerling*

Op alle vier de momenten worden ouders betrokken, zeer zeker bij het vaststellen van de onderwijsbehoefte en bij het evalueren, maar ook bij het bepalen en uitvoeren zijn ouders betrokken. De bij het interview aanwezige ouder vertelt dat zij dat ook heel belangrijk vindt omdat zij thuis ook hard aan de slag gaat met haar dyslectische zonen. Deze ouder vertelt ook dat er vaste momenten zijn waarop er over de zorg overlegd wordt.

In zijn algemeenheid vertellen de ouders dat de school heel laagdrempelig is naar ouders.

“Het is een kleinschalige school en iedereen kent elkaar. Hier loopt niet zomaar een kind van het schoolplein af”. Ouders van alle groepen mogen ‘s ochtends ook tien minuten mee de klas in. Ook handig om even een mededeling te doen naar de leerkracht. Het programma van de dag staat dan ook op het digibord. Niet alle ouders zijn even sterk bij de school betrokken.

“Het zijn toch vaak dezelfde ouders”. Ook kunnen niet alle ouders even makkelijk en vaak helpen bij activiteiten. “Maar we hebben nog nooit een activiteit hoeven af te zeggen, altijd zijn er wel opa’s of oma’s of wie dan ook die kan helpen”. De directeur geeft aan dat de ouders er ook zijn als het echt nodig is. Zo zijn ouders met t-shirts en spandoeken van de school naar een raadsvergadering gekomen om kracht bij te zetten bij het (derde !) overleg over een nieuw gebouw voor Kameleon. Dat heeft uiteindelijk geholpen; de bouw kan binnenkort starten. Wat de wet op passend onderwijs betreft geven ouders en school aan dat periode van zes maanden te kort is om een eventuele ondersteuningsbehoefte in kaart te brengen bij kleuters. De school moet ook nog steeds naar nieuwe ouders duidelijk maken dat het nu ‘aanmelden’ is en niet ‘inschrijven’, aldus de directeur.

Domein 5: de intensiteit en omvang van de samenwerking met anderen in het onderwijs

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de andere scholen waarmee de school haar voedingsgebied deelt? Kent de school de andere scholen, bijvoorbeeld hoe de andere scholen omgaan met extra ondersteuning en hoe zij omgaan met verschillen?*

De vier scholen van SKBG (Katholiek bestuur) en de twee scholen van BOOG (Openbaar bestuur) zijn per januari 2015 samengegaan in de personele unie 'Edu-Ley'. Dit zijn meteen de scholen uit het directe voedingsgebied (op één school na). Zij werken intensief samen. Zo is er bijvoorbeeld tweewekelijks directieraad en zijn er overleggen voor de ib-ers, ICT-ers en cultuurcoördinatoren. Deze samenwerking is nog steeds groeiende.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de overige reguliere basisscholen binnen Plein013?*

Ook hier zijn er directie-overleggen en ib-overleggen. Daarnaast zijn er workshops. Deze samenwerking is echter minder intensief dan met de scholen van het bestuur en de personele unie.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de andere scholen binnen het eigen schoolbestuur?*

Zie samenwerking met scholen in het voedingsgebied. Het gaat hierbij om dezelfde scholen.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de centrale diensten van Plein013?*

Kameleon maakt gebruik van *De Topklas* (1 leerling) en van *Kansrijk* (1 leerling) en de consultant van Plein 013 vier uur per week voor Kameleon. Het aantal uren is direct gerelateerd aan het aantal leerlingen van de school (in dit geval 140), te weinig aldus school en consultant. Er zijn immers altijd werkzaamheden, die los van het aantal leerlingen, verricht moeten worden. In het teamgesprek kwam duidelijk naar voren dat het team de voorkeur geeft aan interne voorzieningen dan aan externe voorzieningen.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de voor- en vroegschoolse instellingen, en met het voortgezet onderwijs?*

Kameleon werkt al jaren intensief en structureel samen met de vve –peuterspeelzaal De Marmot. Er is een inhoudelijk plan voor afstemming op taal, rekenen, sociaal emotionele en motorische ontwikkeling. Beide organisaties zijn nu bezig om de pedagogische visies op elkaar af te stemmen, omdat zij straks samen in het kindcentrum gaan komen. Sinds kort zit ook peuterspeelzaal De Vlinderboom in het tijdelijke gebouw van de school. Daar wordt inhoudelijk niet mee samengewerkt. Met de scholen voor het voortgezet onderwijs wordt als volgt samengewerkt: via het digitaal overdrachtdossier, aangevuld met de warme overdracht. Het vo koppelt ook steeds meer gegevens terug (of de adviezen kloppen). Ook is er een bijeenkomst voor de groep 8-leerkrachten en de ib-ers. Voor ouders is een informatie-avond. Er zijn twee leerlingen van Kameleon die een dagdeel per week deelnemen aan het 'Pré-college'.

- *Hoe ziet de samenwerking er uit met de scholen voor sbo en so?*

Kameleon werkt niet heel intensief samen met sbo of so- scholen, behalve dan dat er nog twee leerlingen op het sbo en één leerling op het so zit. Regelmatig worden de handelingsplannen geëvalueerd.

Afsluitende opmerkingen:

Wat de zorg in de toekomst betreft wil de schoolleiding nog twee zaken toevoegen.

-Men wil graag gaan werken aan een groepsplan voor gedrag.

-Verder ontwikkelt het zelfstandig werken zich nog door. Met name de kijk op zelfstandig werken; wat betekent dat voor Kameleon? Zo stoeit men bijvoorbeeld nog met de invulling van de taakbrief. Dat moet individueller, maar het is ook niet te doen om per klas 32 verschillende taakbrieven per week te maken, zo wordt opgemerkt.